

CARTA SOCIALĂ EUROPEANĂ*

(STE. 35 – 1961)

PREAMBUL

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,

Considerând că obiectivul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi, cu scopul de a proteja și promova idealurile și principiile care sunt patrimoniul lor comun, și de a favoriza progresul lor economic și social, în special prin apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;

Considerând că prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, și a Protocolului adițional la aceasta, semnat la Paris la 20 martie 1952, statele membre ale Consiliului Europei au convenit să asigure populațiilor lor drepturile civile și politice și libertățile specificate în aceste instrumente;

Considerând că folosința drepturilor sociale trebuie să fie asigurată fără discriminare de rasă, culoare, sex, religie, opinie politică, origine națională sau socială;

Hotărâte, să facă împreună orice efort în vederea ameliorării nivelului de viață și promovării bunăstării tuturor categoriilor de populație ale lor, atât rurale cât și urbane, prin instituții și realizări corespunzătoare;

Au convenit asupra celor ce urmează:

PARTEA I

Părțile contractante recunosc ca obiectiv al politicii lor, a cărei realizare o vor urmări, prin toate mijloacele utile, pe plan național și internațional, atingerea condițiilor specifice asigurării exercitării efective a următoarelor drepturi și principii:

1. Orice persoană trebuie să aibă posibilitatea de a-și câștiga existența printr-o muncă liber întreprinsă;

2. Toți cei care lucrează au dreptul la condiții de muncă echitabile;

3. Toți lucrătorii au dreptul la securitate și igienă în muncă;

4. Toți lucrătorii au dreptul la o salarizare echitabilă, care să le asigure lor, precum și familiilor lor, un nivel de viață satisfăcător;

5. Toți lucrătorii și patronii au dreptul de a se asocia liber în organizații naționale sau internaționale pentru protecția intereselor lor economice și sociale;

6. Toți lucrătorii și patronii au dreptul de a negocia împreună;

7. Copiii și adolescenții au dreptul la o protecție specială împotriva pericolelor fizice și morale la care sunt expuși;

8. Lucrătoarele, în caz de maternitate, au dreptul la o protecție specială;

9. Orice persoană are dreptul la mijloace corespunzătoare de orientare profesională, în vederea sprijinirii sale în alegerea unei profesii adecvate intereselor și aptitudinilor sale profesionale;

10. Orice persoană are dreptul la mijloace corespunzătoare de formare profesională;

---

* Adoptată la Torino în 18 octombrie 1961. A intrat în vigoare la 26 februarie 1965. România a semnat Carta la 4 octombrie 1994.

11. Orice persoană are dreptul de a beneficia de toate măsurile care îi permit să se bucure de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge;
12. Toți lucrătorii și persoanele aflate în întreținerea acestora au dreptul la securitate socială;
13. Orice persoană lipsită de resurse suficiente are dreptul la asistență socială și medicală;
14. Orice persoană are dreptul de a beneficia de servicii sociale calificate;
15. Orice persoană invalidă are dreptul la formare profesională și la readaptare profesională și socială oricare ar fi originea și natura invalidității sale;
16. Familia, în calitate de celulă fundamentală a societății, are dreptul la o protecție socială, juridică și economică corespunzătoare în vederea asigurării deplinei sale dezvoltări;
17. Mama și copilul, independent de situația matrimonială și de raporturile familiale, au dreptul la o protecție socială și economică corespunzătoare;
18. Cetățenii uneia din părțile contractante au dreptul de a exercita orice activitate lucrativă pe teritoriul unei alte părți contractante, pe picior de egalitate cu cetățenii acesteia din urmă, sub rezerva restricțiilor motivate de rațiuni serioase cu caracter economic sau social;
19. Lucrătorii migranți cetățeni ai uneia din părțile contractante și familiile lor au dreptul la protecție și asistență pe teritoriul oricărei alte părți contractante.

PARTEA a II-a

Părțile contractante se angajează să se considere ca fiind legate, conform dispozițiilor părții a III-a, prin obligațiile ce rezultă din articolele și paragrafele următoare.

ARTICOLUL 1

Dreptul la muncă

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la muncă, părțile contractante se angajează:

1. să recunoască drept unul dintre principalele obiective și responsabilități, realizarea și menținerea nivelului cel mai ridicat și cel mai stabil posibil al locului de muncă, în vederea realizării depline a acestuia;
2. să protejeze de o manieră eficientă dreptul lucrătorului de a-și câștiga existența printr-o muncă liber întreprinsă;
3. să stabilească sau să mențină servicii gratuite de angajare pentru toți lucrătorii;
4. să asigure sau să favorizeze o orientare, formare și readaptare profesională corespunzătoare.

ARTICOLUL 2

Dreptul la condiții de muncă echitabile

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la condiții de muncă echitabile, părțile contractante se angajează:

1. să fixeze o durată rezonabilă a timpului de muncă zilnic și săptămânal, săptămâna de lucru trebuind să fie redusă progresiv în măsura în care creșterea productivității și ceilalți factori relevanți o permit;
2. să prevadă zile de sărbătoare plătite;
3. să asigure dreptul la un concediu anual plătit de minimum 2 săptămâni;
4. să asigure lucrătorilor folosiți în ocupații periculoase sau insalubre, fie o reducere a duratei muncii, fie concedii plătite, suplimentare;
5. să asigure un repaus săptămânal care să coincidă, în măsura în care este posibil, cu ziua săptămânii recunoscută ca zi de repaus prin tradiția sau uzanțele țării sau regiunii.

ARTICOLUL 3

Dreptul la securitate și la igiena muncii

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la securitate și igienă a muncii, părțile contractante se angajează:

1. să publice regulamente de securitate și igienă a muncii;
2. să publice măsuri de control al aplicării acestor regulamente;
3. să consulte când este cazul, organizațiile de patroni și lucrători asupra măsurilor ce tind să amelioreze securitatea și igiena muncii.

ARTICOLUL 4

Dreptul la o remunerație echitabilă

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la o remunerație echitabilă, părțile contractante se angajează:

1. să recunoască dreptul lucrătorilor la o remunerație suficientă care să le asigure acestora, precum și familiilor acestora, un nivel de viață decent;
2. să recunoască dreptul lucrătorilor la un nivel de remunerație majorat pentru orele suplimentare de muncă cu excepția unor cazuri particulare;
3. să recunoască dreptul lucrătorilor și lucrătoarelor la o remunerare egală pentru o muncă de valoare egală;
4. să recunoască dreptul tuturor lucrătorilor la o perioadă de preaviz rezonabilă în cazul încetării angajării;
5. să nu autorizeze reținerile din salarii decât în condițiile și în limitele prescrise de legislația sau reglementarea națională ori fixate prin convenții colective sau sentințe de arbitraj.

Exercitarea acestor drepturi trebuie să fie asigurată fie prin intermediul convențiilor colective încheiate în mod liber, fie prin metode legale de fixare a salariilor, fie prin orice altă modalitate adecvată condițiilor naționale.

ARTICOLUL 5

Dreptul sindical

În vederea garantării sau promovării libertății lucrătorilor și patronilor de a constitui organizații locale, naționale sau internaționale pentru protejarea intereselor

lor economice și sociale și de a adera la aceste organizații, părțile contractante se angajează ca legislația națională să nu aducă atingere acestei libertăți. Măsura în care garanțiile prevăzute în prezentul articol se vor aplica poliției va fi determinată de legislația sau reglementarea națională. Principiul de aplicare a acestor garanții membrilor forțelor armate și măsura în care ele se vor aplica acestei categorii de persoane sunt în mod egal determinate de legislația sau reglementarea națională.

ARTICOLUL 6

Dreptul la negociere colectivă

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului de negociere colectivă, părțile contractante se angajează:

1. să favorizeze consultarea în mod egal între lucrători și patroni;
2. să promoveze, atunci când aceasta este necesară și utilă, instituirea procedurilor de negociere voluntară între patroni sau organizațiile patronale, pe de o parte, și organizațiile lucrătorilor, pe de altă parte, în vederea reglementării condițiilor de muncă prin convenții colective;
3. să favorizeze instituirea și utilizarea procedurilor corespunzătoare de conciliere și arbitraj voluntar pentru reglementarea conflictelor de muncă; și recunosc:
4. dreptul lucrătorilor și patronilor la acțiuni colective în caz de conflict de interese, inclusiv dreptul la grevă, sub rezerva obligațiilor care ar putea rezulta din convențiile colective în vigoare.

ARTICOLUL 7

Dreptul copiilor și tinerilor la protecție

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului copiilor și tinerilor la protecție, părțile contractante se angajează:

1. să fixeze la 15 ani vârsta minimă de încadrare în muncă, derogări fiind totuși admise pentru copiii angajați în munci ușoare care nu riscă să aducă atingere sănătății, moralității sau educației acestora;
2. să fixeze o vârstă minimă, mai ridicată de încadrare în muncă pentru anumite ocupații determinate, considerate ca periculoase sau insalubre;
3. să interzică ca acei copii încă supuși învățământului obligatoriu, să fie folosiți la lucrări care îi privează de beneficierea din plin a acestei instrucții;
4. să limiteze durata timpului de muncă a lucrătorilor mai mici de 16 ani pentru ca aceasta să corespundă exigențelor dezvoltării lor și în mod deosebit, nevoilor lor de formare profesională;
5. să recunoască dreptul tinerilor lucrători și ucenici la o remunerare echitabilă sau la o alocație corespunzătoare;
6. să prevadă ca orele pe care tinerii le consacră formării profesionale pe durata timpului normal de muncă cu consimțământul patronului să fie considerate ca fiind incluse în ziua de muncă;
7. să fixeze la cel puțin 3 săptămâni durata concediului plătit anual lucrătorilor sub 18 ani;

8. să interzică folosirea lucrătorilor sub 18 ani la lucrări de noapte, cu excepția anumitor munci determinate prin legislația sau reglementarea națională;

9. să prevadă ca lucrătorii sub 18 ani angajați în locuri de muncă determinate prin legislația sau reglementarea națională să fie supuși unui control medical periodic;

10. să asigure o protecție specială împotriva pericolelor fizice și morale la care copiii și tinerii sunt expuși și în special împotriva celor care rezultă de o manieră directă sau indirectă din munca lor.

ARTICOLUL 8

Dreptul lucrătoarelor la protecția maternității

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului lucrătoarelor la protecția maternității, părțile contractante se angajează:

1. să asigure femeilor, înainte și după naștere, un timp de odihnă cu o durată de minimum 12 săptămâni, fie prin concediu plătit, fie prin prestații corespunzătoare de securitate socială sau prin fonduri publice;

2. să considere ilegal ca un patron să anunțe concedierea unei femei în timpul cât aceasta se află în concediu de maternitate sau la o dată la care termenul de preaviz expiră în cursul acestei perioade;

3. să asigure mamelor care își alăptează copiii pauze suficiente în acest scop;

4. să reglementeze folosirea mâinii de lucru feminine pentru munca de noapte în întreprinderi industriale;

5. să interzică orice folosire a mâinii de lucru feminine la lucrări subterane în mine și, dacă este cazul, la orice lucrări care nu convin acestei forțe de muncă din cauza caracterului lor periculos, insalubru sau greu.

ARTICOLUL 9

Dreptul la orientare profesională

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la orientare profesională, părțile contractante se angajează să procure sau să promoveze, în funcție de necesități, un serviciu care va ajuta toate persoanele, inclusiv pe cele handicapate, să rezolve problemele referitoare la alegerea unei profesii sau la promovarea profesională, ținând cont de caracteristicile celui interesat și de relația dintre acestea și posibilitățile pieței locurilor de muncă; acest ajutor trebuie să fie asigurat gratuit atât tinerilor, inclusiv copiilor de vârstă școlară, cât și adulților.

ARTICOLUL 10

Dreptul la formare profesională

În vederea exercitării efective a dreptului la formare profesională, părțile contractante se angajează:

1. să asigure sau să favorizeze, în funcție de necesități, formarea tehnică și profesională a tuturor persoanelor, inclusiv a celor handicapate, în consultare cu organizațiile profesionale ale lucrătorilor și patronilor, și să acorde mijloacele care să

permite accesul la învățământul tehnic superior și la învățământul universitar numai în conformitate cu singurul criteriul al aptitudinii individuale;

2. să asigure sau să favorizeze un sistem de ucenicie și alte sisteme de formare a tinerilor băieți și fete, în diverse locuri de muncă;

3. să asigure sau să favorizeze, în funcție de necesități:

a) măsuri corespunzătoare și ușor accesibile în vederea formării lucrătorilor adulți;

b) măsuri speciale în vederea recalificării profesionale a lucrătorilor adulți, necesare ca urmare a evoluției tehnice sau a unei noi orientări a pieței de muncă;

4. să încurajeze deplina utilizare a mijloacelor prevăzute prin dispoziții corespunzătoare, cum ar fi:

a) reducerea sau desființarea unor drepturi sau sarcini de serviciu;

b) acordarea unei asistențe financiare în cazurile adecvate;

c) includerea, în orele normale de lucru a timpului consacrat cursurilor suplimentare de formare, urmate de lucrători în timpul serviciului la cererea patronului său;

d) garantarea, printr-un control corespunzător, în consultare cu organizațiile profesionale ale lucrătorilor și patronilor, eficienței sistemului de ucenicie și a oricărui alt sistem de formare pentru tinerii lucrători și, de o manieră generală, a unei protecții adecvate a tinerilor lucrători.

ARTICOLUL 11

Dreptul la protecția sănătății

În vederea exercitării efective a dreptului la protecția sănătății, părțile contractante se angajează să ia, fie direct, fie în cooperare cu organizațiile publice și private, măsuri corespunzătoare, care vizează în special:

1. să elimine, în măsura în care este posibil, cauzele unei sănătăți deficitare;

2. să prevadă servicii de consultare și de educare pentru ameliorarea sănătății și dezvoltarea simțului responsabilității individuale în materie de sănătate;

3. să prevină, în măsura în care este posibil, bolile epidemice, endemice și altele.

ARTICOLUL 12

Dreptul la securitate socială

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la securitate socială, părțile contractante se angajează:

1. să stabilească sau să mențină un regim de securitate socială;

2. să mențină regimul de securitate socială la un nivel satisfăcător, cel puțin egal celui necesar pentru ratificarea Convenției Internaționale a Muncii (nr. 102) privind norma minimă a securității sociale;

3. să depună eforturi pentru a aduce în mod progresiv regimul de securitate socială la un nivel mai ridicat;

4. să ia măsuri, prin încheierea de acorduri bilaterale sau multilaterale corespunzătoare sau prin alte mijloace și sub rezerva condițiilor stipulate în aceste acorduri, pentru a asigura:

a) egalitatea de tratament între cetățenii fiecărei părți contractante și cetățenii celorlalte părți în ceea ce privește drepturile la securitate socială, inclusiv păstrarea avantajelor acordate de legislațiile de securitate socială, oricâte ar fi deplasările pe care persoanele protejate le-ar putea efectua între teritoriile părților contractante;

b) acordarea, menținerea și restabilirea drepturilor la securitate socială prin astfel de mijloace încât totalizarea perioadelor de asigurare sau de serviciu să fie îndeplinite conform legislației fiecăreia dintre părțile contractante.

ARTICOLUL 13

Dreptul la asistență socială și medicală

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la asistență socială și medicală, părțile contractante se angajează:

1. să vegheze ca orice persoană care nu dispune de resurse suficiente și care nu este în măsură să și le procure prin propriile sale mijloace sau să le primească dintr-o altă sursă, în special prin prestații rezultate dintr-un regim de securitate socială, să poată beneficia de o asistență corespunzătoare și, în caz de boală, de îngrijirile impuse de starea sa;

2. să vegheze ca persoanele care beneficiază de o astfel de asistență să nu sufere, pentru acest motiv, o diminuare a drepturilor lor politice sau sociale;

3. să prevadă ca fiecare să poată obține, prin servicii competente cu caracter public sau privat, orice sfat și orice ajutor personal necesar pentru a preveni, îndepărta sau atenua necesitățile de ordin personal și familial;

4. să aplice dispozițiile paragrafelor 1, 2 și 3 ale prezentului articol, pe picior de egalitate cu conaționalii lor, cu cetățenii celorlalte părți contractante, care se află în mod legal pe teritoriul lor, în conformitate cu obligațiile pe care părțile și le asumă în virtutea Convenției europene a asistenței sociale și medicale, semnată la Paris la 11 decembrie 1953.

ARTICOLUL 14

Dreptul de a beneficia de servicii sociale

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului de a beneficia de servicii sociale, părțile contractante se angajează:

1. să încurajeze sau să organizeze servicii folosind metode specifice serviciului social și care contribuie la bunăstarea și la dezvoltarea indivizilor și grupurilor în cadrul comunității, precum și la adaptarea lor la mediul social;

2. să încurajeze participarea indivizilor și organizațiilor benevole sau altor organizații la crearea sau la menținerea acestor servicii.

ARTICOLUL 15

Dreptul persoanelor defavorizate fizic sau mental la formare profesională și la readaptare profesională și socială

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului persoanelor defavorizate fizic sau mental la formare profesională și la readaptarea profesională și socială, părțile contractante se angajează:

1. să ia măsuri corespunzătoare pentru a pune la dispoziția celor interesați mijloace de formare profesională, inclusiv, dacă este cazul, instituții specializate cu caracter public sau privat;

2. să ia măsuri corespunzătoare pentru plasarea în serviciu a persoanelor defavorizate fizic, îndeosebi cu ajutorul serviciilor speciale de plasare, posibilități de angajare protejate și măsuri care să încurajeze patronii să angajeze persoane defavorizate fizic.

ARTICOLUL 16

Dreptul familiei la protecție socială, juridică și economică

În vederea realizării condițiilor de viață indispensabile dezvoltării depline a familiei, celula fundamentală a societății, părțile contractante se angajează să promoveze protecția economică, juridică și socială a vieții de familie, în special prin intermediul prestațiilor sociale și familiale, al dispozițiilor fiscale, al încurajării construcției de locuințe adaptate nevoilor familiale, al ajutoarelor acordate tinerelor familii sau prin orice alte măsuri corespunzătoare.

ARTICOLUL 17

Dreptul mamei și copilului la protecție socială și economică

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului mamei și copilului la o protecție socială și economică, părțile contractante vor lua toate măsurile necesare și adecvate acestui scop, inclusiv crearea sau menținerea de instituții sau servicii corespunzătoare.

ARTICOLUL 18

Dreptul la exercitarea unei activități lucrative pe teritoriul altor părți contractante

În vederea asigurării efective a dreptului la exercitarea unei activități lucrative pe teritoriul oricărei alte părți contractante, părțile contractante se angajează:

1. să aplice regulamentele existente într-un spirit liberal;
2. să simplifice formalitățile în vigoare și să reducă sau să desființeze taxele consulare și alte taxe plătibile de către lucrătorii străini sau de către patronii lor;
3. să flexibilizeze, în mod individual sau colectiv, reglementările care guvernează angajarea lucrătorilor străini;
și recunosc:
4. dreptul de ieșire al conaționalilor lor care doresc să exercite o activitate lucrativă pe teritoriul celorlalte părți contractante.

ARTICOLUL 19

Dreptul lucrătorilor migranți și al familiilor lor la protecție și asistență

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului lucrătorilor migranți și al familiilor lor la protecție și asistență pe teritoriul oricărei alte părți contractante, părțile contractante se angajează:

1. să mențină sau să se asigure că există servicii gratuite corespunzătoare care să îi sprijine pe acești lucrători și, în special, să le furnizeze informații exacte și să ia orice măsuri utile, pe care le permit legislația și reglementările naționale, împotriva oricărei propagande înșelătoare privind emigrarea și imigrarea;

2. să adopte, în limitele jurisdicției lor, măsuri corespunzătoare pentru a facilita plecarea, transportul și primirea acestor lucrători și a familiilor lor și pentru a le asigura în timpul călătoriei, în limitele jurisdicției lor, servicii sanitare și medicale necesare, precum și condiții bune de igienă;

3. să promoveze colaborarea, între serviciile sociale, publice sau private, după caz, din țările de emigrare sau de imigrare;

4. să garanteze lucrătorilor care se găsesc în mod legal pe teritoriul lor, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat conaționalilor lor în ceea ce privește următoarele chestiuni, în măsura în care aceste chestiuni sunt reglementate prin legislație sau alte reglementări ori sunt supuse controlului autorităților administrative:

a) remunerarea și celelalte condiții de angajare și de muncă;

b) afilierea la organizațiile sindicale și beneficiul avantajelor oferite de contractele colective de muncă;

c) locuința;

5. să asigure lucrătorilor care se găsesc în mod legal pe teritoriul lor un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor conaționali în ceea ce privește impozitele, taxele și contribuțiile aferente muncii, percepute în numele lucrătorului;

6. să faciliteze, pe cât posibil, reîntregirea familiei lucrătorului migrant autorizat să se stabilească el însuși pe teritoriul respectiv;

7. să asigure lucrătorilor, care se găsesc în mod legal pe teritoriul lor, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat conaționalilor lor pentru acțiunile în justiție referitoare la chestiunile menționate în prezentul articol;

8. să garanteze acestor lucrători care locuiesc în mod legal pe teritoriul lor că nu vor putea fi expulzați decât dacă amenință securitatea statului sau contravin ordinii publice sau bunelor moravuri;

9. să permită, în cadrul limitelor fixate de legislație, transferul oricărei părți din câștigurile și din economiile lucrătorilor migranți, pe care aceștia doresc să o transfere;

10. să extindă protecția și asistența prevăzute de prezentul articol asupra lucrătorilor migranți care lucrează pe cont propriu, cu atât mai mult cu cât măsurile respective sunt aplicabile acestei categorii.

PARTEA a III-a

ARTICOLUL 20

Angajamente

1. Fiecare din părțile contractante se angajează:

a) să considere Partea I-a a prezentei Carte ca o declarație determinând obiectivele a căror realizare ea le va urmări prin toate mijloacele utile, conform dispozițiilor paragrafului introductiv din numita parte;

b) să se considere legată prin cel puțin cinci din următoarele șapte articole ale Părții a II-a a Cartei: 1,5,6,12,13,16 și 19;

c) să se considere legată printr-un număr suplimentar de articole sau paragrafe numerotate ale Părții a II-a a Cartei, pe care ea le va alege, cu condiția ca numărul total al articolelor și paragrafelor numerotate care o leagă să nu fie mai mic de 10 articole sau 45 paragrafe numerotate;

2. Articolele sau paragrafele alese conform dispozițiilor alineatelor a) și b) ale paragrafului 1 al prezentului articol vor fi notificate Secretarului general al Consiliului Europei de către partea contractantă în momentul depunerii instrumentului său de ratificare sau de aprobare;

3. Fiecare din părțile contractante va putea, în orice moment ulterior, să declare, prin notificare adresată Secretarului general, că ea se consideră legată prin orice alt articol sau paragraf numerotat care figurează în Partea a II-a a Cartei și pe care încă nu îl acceptase conform dispozițiilor paragrafului 1 al prezentului articol. Aceste angajamente ulterioare vor fi considerate parte integrantă a ratificării sau aprobării și vor produce aceleași efecte începând din a treizecea zi următoare datei notificării;

4. Secretarul general va comunica tuturor guvernelor semnatare și directorului general al Biroului Internațional al Muncii orice notificare primită de el în conformitate cu prezenta parte a Cartei;

5. Fiecare parte contractantă va dispune de un sistem de inspecție a muncii adecvat condițiilor sale naționale.

PARTEA a IV-a

ARTICOLUL 21

Rapoarte referitoare la dispozițiile acceptate

Părțile contractante vor prezenta Secretarului general al Consiliului Europei, într-o formă ce se va stabili de Comitetul Miniștrilor, un raport bienal, referitor la aplicarea dispozițiilor Părții a II-a a Cartei pe care ele au acceptat-o.

ARTICOLUL 22

Rapoarte referitoare la dispozițiile care nu au fost acceptate

Părțile contractante vor prezenta Secretarului general al Consiliului Europei, la intervale corespunzătoare și la cererea Comitetului Miniștrilor, rapoarte referitoare la

dispozițiile Părții a II-a a Cartei pe care ele nu le-au acceptat în momentul ratificării sau aprobării, nici printr-o notificare ulterioară. Comitetul Miniștrilor va stabili, la intervale regulate, dispozițiile referitor la care vor fi cerute rapoarte precum și care va fi forma lor.

ARTICOLUL 23

Transmiterea de copii

1. Fiecare din părțile contractante va transmite copii ale rapoartelor vizate în articolele 21 și 22 acelorora dintre organizațiile sale naționale care sunt afiliate la organizațiile internaționale de patroni și lucrători care vor fi invitate, conform articolului 27, paragraful 2, să fie reprezentate la reuniunile Sub-comitetului Comitetului Social guvernamental;

2. Părțile contractante vor transmite Secretarului general orice observație asupra numitelor rapoarte primite din partea acestor organizații naționale, dacă acestea o cer.

ARTICOLUL 24

Examinarea rapoartelor

Rapoartele prezentate Secretarului general în aplicarea articolelor 21 și 22 vor fi examinate de un comitet de experți, care va fi, de asemenea, în posesia tuturor observațiilor transmise Secretarului general conform paragrafului 2 al articolului 23.

ARTICOLUL 25

Comitetul de experți

1. Comitetul de experți va fi compus din cel mult șapte membri desemnați de Comitetul Miniștrilor de pe o listă de experți independenți de cea mai înaltă integritate și de o competență recunoscută în materie de probleme sociale internaționale, care vor fi propuși de către părțile contractante;

2. Membrii comitetului vor fi numiți pentru o perioadă de șase ani; mandatul lor va putea fi reînnoit. Totuși, mandatele a doi din membrii desemnați la prima numire vor lua sfârșit la capătul unei perioade de patru ani;

3. Membrii al căror mandat va lua sfârșit la termenul perioadei inițiale de patru ani vor fi desemnați prin tragere la sorți de Comitetul Miniștrilor imediat după prima numire;

4. Un membru al comitetului de experți numit în locul unui membru al cărui mandat nu a expirat va încheia activitatea la termenul mandatului predecesorului său.

ARTICOLUL 26

Participarea Organizației Internaționale a Muncii

Organizația Internațională a Muncii va fi invitată să desemneze un reprezentant în vederea participării, cu titlu consultativ, la deliberările comitetului de experți.

ARTICOLUL 27

Sub-comitetul Comitetului Social guvernamental

1. Rapoartele părților contractante, ca și concluziile comitetului de experți, vor fi supuse spre examinare unui sub-comitet al Comitetului Social guvernamental al Consiliului Europei;

2. Acest sub-comitet va fi compus din câte un reprezentant al fiecărei părți contractante. El va invita două organizații internaționale de lucrători, cel mult, să trimită observatori, cu titlu consultativ, la reuniunile sale. Va putea, în plus, să cheme pentru consultare cel mult doi reprezentanți ai organizațiilor internaționale neguvernamentale dotate cu statut consultativ pe lângă Consiliul Europei, asupra problemelor pentru care acestea sunt special calificate, ca, de exemplu, bunăstarea socială și protecția economică și socială a familiei.

3. Sub-comitetul va prezenta Comitetului Miniștrilor un raport conținând concluziile sale, la care va anexa raportul comitetului de experți.

ARTICOLUL 28

Adunarea Consultativă

Secretarul general al Consiliului Europei va transmite Adunării Consultative concluziile comitetului de experți. Adunarea Consultativă va comunica Comitetului Miniștrilor părerea sa asupra acestei concluzii.

ARTICOLUL 29

Comitetul Miniștrilor

Cu majoritatea de două treimi a membrilor având dreptul de a ocupa un loc în acesta, Comitetul Miniștrilor va putea pe baza raportului sub-comitetului și după consultarea Adunării Consultative, să adreseze orice recomandări necesare fiecăreia din părțile contractante.

PARTEA a V-a

ARTICOLUL 30

Derogări în caz de război sau de pericol public

1. În caz de război sau în caz de alt pericol public amenințând viața națiunii, orice parte contractantă poate să ia măsuri care să deroge de la obligațiile prevăzute de prezenta Cartă, în stricta măsură în care situația o reclamă și cu condiția ca aceste măsuri să nu fie în contradicție cu celelalte obligații decurgând din dreptul internațional;

2. Orice parte contractantă care și-a exercitat acest drept de derogare îl va informa, într-un termen rezonabil, pe Secretarul general al Consiliului Europei despre toate măsurile luate și motivele care le-au inspirat. Ea trebuie să informeze de

asemenea pe Secretarul general asupra datei la care aceste măsuri au încetat să fie în vigoare și la care dispozițiile Cartei pe care a acceptat-o primesc din nou deplină aplicare;

3. Secretarul general va informa celelalte părți contractante și pe directorul general al Biroului Internațional al Muncii cu toate comunicările primite conform paragrafului 2 al prezentului articol.

ARTICOLUL 31

Restricții

1. Drepturile și principiile enunțate în Partea I-a, când vor fi efectiv aplicate și exercitarea efectivă a acestor drepturi și principii, așa cum este prevăzută în Partea a II-a, nu vor putea face obiectul restricțiilor sau limitărilor nespecificate în Partea I-a și a II-a, cu excepția celor prescrise de lege și care sunt necesare într-o societate democratică pentru a garanta respectarea drepturilor și libertăților altora sau pentru a proteja ordinea publică, securitatea națională, sănătatea publică sau bunele moravuri;

2. Restrângerile aduse în virtutea prezentei Carte drepturilor și obligațiilor recunoscute în acesta nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.

ARTICOLUL 32

Relațiile între Cartă și dreptul intern sau acordurile internaționale

Dispozițiile prezentei Carte nu aduc atingere dispozițiilor de drept intern și ale tratatelor, convențiilor sau acordurilor bilaterale sau multilaterale care sunt sau vor intra în vigoare și care ar fi favorabile persoanelor protejate.

ARTICOLUL 33

Aplicare cu ajutorul convențiilor colective

1. În statele membre în care dispozițiile paragrafelor 1, 2, 3, 4 și 5 ale articolului 2, paragrafele 4,6 și 7 ale articolului 7 și paragrafele 1, 2, 3 și 4 ale articolului 10 ale Părții a II-a a prezentei Cartei decurg în mod normal din convenții încheiate între patroni sau organizații de patroni și organizații de lucrători, sau sunt în mod normal aplicate altfel decât pe cale legală, părțile contractante pot să ia angajamente corespunzătoare și aceste angajamente vor fi considerate ca îndeplinite din momentul când aceste dispoziții vor fi aplicate la marea majoritate a lucrătorilor interesați prin astfel de convenții sau prin alte mijloace;

2. În statele membre în care aceste dispoziții decurg în mod normal din legislație, părțile contractante pot de asemenea, să ia angajamente corespunzătoare și aceste angajamente vor fi considerate îndeplinite din momentul când aceste dispoziții vor fi aplicate prin lege mării majorități a lucrătorilor interesați.

ARTICOLUL 34

Aplicare teritorială

1. Prezenta Cartă se aplică pe teritoriul metropolitan al fiecărei părți contractante. Orice guvern semnatar poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare sau de aprobare, să precizeze prin declarație făcută Secretarului general al Consiliului Europei, teritoriul care este considerat în acest scop ca teritoriul său metropolitan;

2. Orice parte contractantă poate, în momentul ratificării sau aprobării prezentei Carte, sau în oricare alt moment ulterior să declare prin notificare adresată Secretarului general al Consiliului Europei, că prezenta Cartă, în totalitate sau în parte se va aplica acelu sau acelor teritorii nemetropolitane desemnate în numita declarație și cărora le asigură relațiile internaționale pentru care își asumă responsabilitatea internațională. Ea va specifica în această declarație articolele sau paragrafele Părții a II-a a Cartei pe care le acceptă ca obligatorii în ceea ce privește fiecare din teritoriile desemnate în declarație;

3. Carta se va aplica pe teritoriul sau teritoriile desemnate în declarația vizată în paragraful precedent începând din a treisprezecea zi următoare datei la care Secretarul general ve fi primit notificare acestei declarații;

4. Orice parte contractantă va putea în orice moment ulterior, să declare prin notificare adresată Secretarului general al Consiliului Europei că, în ceea ce privește unul sau mai multe din teritoriile la care Carta se aplică în virtutea paragrafului 2 al prezentului articol, ea acceptă ca obligatoriu orice articol sau paragraf numerotat pe care nu-l acceptase încă în ceea ce privește acest teritoriu sau aceste teritorii. Aceste angajamente ulterioare vor fi considerate parte integrantă a declarației originale în ceea ce privește teritoriul în chestiune și vor produce aceleași efecte începând din a treisprezecea zi următoare datei notificării.

5. Secretarul general va comunica celorlalte guverne semnatare și directorului general al Biroului Internațional al Muncii orice notificare ce îi va fi fost transmisă în virtutea prezentului articol.

ARTICOLUL 35

Semnare, ratificare, intrare în vigoare

1. Prezenta Cartă este deschisă semnării membrilor Consiliului Europei. Ea va fi ratificată sau aprobată. Instrumentele de ratificare sau aprobare vor fi depuse a Secretarul general;

2. Prezenta Cartă va intra în vigoare în a treisprezecea zi următoare datei depunerii celui de-al cincilea instrument de ratificare sau aprobare;

3. Pentru orice semnatar care o va ratifica ulterior, Carta va intra în vigoare în a treisprezecea zi următoare datei depunerii instrumentului său de ratificare sau aprobare;

4. Secretarul general va notifica tuturor membrilor Consiliului Europei și directorului general al Biroului Internațional al Muncii intrarea în vigoare a Cartei, numele părților contractante care vor fi ratificat-o sau aprobat-o și depunerea oricărui instrument de ratificare sau de aprobare intervenită ulterior.

ARTICOLUL 36

Amendamente

Orice membru al Consiliului Europei poate propune amendamente la prezenta Cartă prin comunicare adresată Secretarului general al Consiliului Europei. Secretarul general va transmite celorlalți membri ai Consiliului Europei amendamentele astfel propuse pentru avizare Adunării Consultative. Orice amendament astfel aprobat de Comitetul Miniștrilor va intra în vigoare în a treisprezecea zi după ce toate părțile contractante vor fi informat pe Secretarul general de acceptarea lor. Secretarul general va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei și directorului general al Biroului Internațional al Muncii intrarea în vigoare a acestor amendamente.

ARTICOLUL 37

Denunțarea

1. Nici o parte contractantă nu poate denunța prezenta Cartă înainte de expirarea unei perioade de cinci ani după data la care Carta a intrat în vigoare în ceea ce o privește, sau înainte de expirarea oricărei alte perioade ulterioare de doi ani, în toate cazurile un preaviz de șase luni va fi notificat Secretarului general al Consiliului Europei, care va informa despre aceasta celelalte părți contractante și pe directorul general al Biroului Internațional al Muncii. Această denunțare nu afectează validitatea Cartei față de celelalte părți contractante, sub rezerva ca numărul acestora să nu fie niciodată mai mic de cinci.

2. Orice parte contractantă poate, în termenii dispozițiilor enunțate în paragraful precedent, să denunțe orice articol sau paragraf al Părții a II-a a Cartei pe care ea l-a acceptat, sub rezerva ca numărul articolelor sau paragrafelor de care această parte contractantă depinde să nu fie niciodată mai mic de 10 în primul caz și de 45 în al doilea caz, și ca acest număr de articole sau paragrafe să continue să cuprindă articolele alese de această parte contractantă dintre cele la care o referință specială este făcută în articolul 20, paragraful 1, aliniatul “b”;

3. Orice parte contractantă poate denunța prezenta Cartă sau orice articol sau paragraf al Părții a II-a a Cartei în condițiile prevăzute în paragraful 1 al prezentului articol în ceea ce privește orice teritoriu căruia i se aplică prezenta Cartă în virtutea unei declarații făcute în conformitate cu paragraful 2 al articolului 24.

ARTICOLUL 38

ANEXĂ

Anexa la prezenta Cartă face parte integrantă din aceasta.

Drept pentru care, subsemnații, în mod corespunzător autorizați în acest scop, au semnat prezenta Cartă.

Întocmită la Torino, la 18 octombrie 1961, în franceză și engleză, cele două texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va comunica copii certificate conforme tuturor semnatarilor.

ANEXA LA CARTA SOCIALĂ

Sfera de cuprindere a Cartei sociale în ceea ce privește persoanele protejate

1. Sub rezerva dispozițiilor articolului 12, paragraful 4 și a articolului 13, paragraful 4, persoanele vizate în articolele 1-17 nu cuprind străinii decât în măsura în care ei sunt cetățeni ai altor părți contractante rezidând legal sau lucrând în mod regulat pe teritoriul părții contractante interesate, fiind de înțeles că articolele menționate mai sus vor fi interpretate în lumina dispozițiilor articolelor 18 și 19.

Prezenta interpretare nu exclude extinderea de drepturi analoage la alte persoane de către oricare alta din părțile contractante.

2. Fiecare parte contractantă va acorda refugiaților răspunzând definiției date de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951, referitoare la statutul refugiaților, și rezidând în mod regulat pe teritoriul său, un tratament tot atât de favorabil pe cât posibil și, în orice caz, nu mai puțin favorabil decât acela la care ea s-a angajat în virtutea Convenției din 1951, ca și tuturor celorlalte acorduri internaționale existente și aplicabile refugiaților menționați mai sus.

PARTEA I, PARAGRAFUL 18 ȘI PARTEA A II-A, ARTICOLUL 18, PARAGRAFUL 1

Este de înțeles că aceste dispoziții nu privesc intrarea pe teritoriul părților contractante și nu aduc atingere celor ale Convenției europene de stabilire, semnată la Paris la 13 decembrie 1955.

PARTEA A II-A

ARTICOLUL 1

paragraful 2

Această dispoziție nu ar putea fi interpretată nici ca interzicând, nici ca autorizând clauzele sau practicile de securitate socială.

ARTICOLUL 4

paragraful 4

Această dispoziție va fi interpretată în așa fel, încât să nu interzică o concediere imediată în caz de greșală gravă.

ARTICOLUL 4

paragraful 5

Este de înțeles că o parte contractantă poate să-și ia angajamentul cerut în acest paragraf dacă reținerile din salariu vor fi interzise pentru majoritatea muncitorilor, fie prin lege, fie prin convenții colective sau sentințe arbitrale, singurele excepții fiind constituite de persoanele nevizate de aceste instrumente.

ARTICOLUL 6

paragraful 4

Este de înțeles că fiecare parte contractantă își va fi îndeplinit angajamentul cerut în acest paragraf dacă ea se conformează spiritului acestui angajament, prevăzând în legislația sa că marea majoritate a minorilor sub 18 ani nu va fi folosită la lucrări de noapte.

ARTICOLUL 7

paragraful 8

Este de înțeles că o parte contractantă își va fi îndeplinit angajamentul cerut în acest paragraf dacă ea se conformează spiritului acestui angajament, prevăzând în legislația sa că marea majoritate a minorilor sub 18 ani nu va fi folosită la lucrări de noapte.

ARTICOLUL 12

paragraful 4

Cuvintele “și sub rezerva condițiilor stipulate în aceste acorduri” figurând în introducerea acestui paragraf, sunt considerate ca semnificând că, în ceea ce privește prestațiile existând independent de un sistem de contribuție, o parte contractantă poate cere îndeplinirea unei perioade de rezidență prescrisă înainte de a acorda aceste prestații cetățenilor altor părți contractante.

ARTICOLUL 13

paragraful 4

Guvernele care nu sunt părți la Convenția europeană de asistență socială și medicală pot să ratifice Carta socială în ceea ce privește acest paragraf, sub rezerva ca ele să acorde cetățenilor celorlalte părți contractante un tratament conform dispozițiilor numitei Convenții.

ARTICOLUL 19

paragraful 6

În scopul aplicării prezentei dispoziții, termenii “familie a lucrătorului migrant” sunt interpretați ca vizând cel puțin soția lucrătorului și copiii mai mici de 21 de ani care sunt în întreținerea sa.

PARTEA A III-A

Este de înțeles că prezenta Cartă conține angajamente juridice cu caracter internațional, a căror aplicare este supusă singurului control avut în vedere de partea IV.

ARTICOLUL 20

paragraful 1

Este de înțeles că “paragrafele numerotate” pot cuprinde articole care nu conțin decât un singur paragraf.

PARTEA A V-A

ARTICOLUL 30

Termenii “ în caz de război sau în caz de alt pericol public” vor fi interpretați astfel încât să acopere și amenințarea de război.